

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

JIZZAX DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

**PEDAGOGIK OLIIY TA‘LIM MUASSASALARIDA TA‘LIM JARAYONINI
TASHKIL ETISHDA AMALIYOT BILAN UZVIYLIGINI TA‘MINLASH
MASALALARI**

**Respublika miqyosidagi ilmiy va ilmiy-texnik konferensiya
2024-yil, 15-oktyabr**

**Republic-wide scientific and scientific-technical conference
ISSUES OF ENSURING INTEGRATION WITH PRACTICE IN
ORGANIZING THE EDUCATIONAL PROCESS IN INSTITUTIONS OF
PEDAGOGICAL HIGHER EDUCATION**

October 15, 2024

1974 2024
**Республиканскую научно-техническую конференцию на тему
«РОЛЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА
ВЗАИМОСВЯЗИ С ПРАКТИКОЙ В ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ВЫСШИХ
УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ»,
которая состоится 15 октября 2024 года**

JIZZAX – 2024

5. Berdiyev Doston Abduvoitovich. (2024). Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida badiiy studiyalarni tashkil etishning ahamiyati. *Iqro indexing*, 10(1), 177-181.
6. Mirpulatovna I. U. Mustaqillik davrida haykaltaroshlik san'atining rivojlanish tendensiyasi // *Journal of new century innovations*. – 2023. – T. 27. – №. 5. – С. 37-42.
7. Мирсоатова Лайло Ўткировна. (2023). Интеграция Средств Компьютерной Графики В Образовательные Стандарты И Курсы Развития Навыков Самостоятельного Обучения. *Diversity Research: Journal of Analysis and Trends*, 1(8), 72–76.
8. Абдухамидов, Қ. Я. (2022). Талабаларнинг ижодий қобилиятларини ривожлантириш, эстетик маданиятини шакллантириш. *Journal of innovations in scientific and educational research*, 5(4), 74-76

TASVIRIY SAN'AT YO'NALISHIDAGI TALABALARNI KASBIY FAOLIYATGA YO'NALTIRISH USULLARI

Abduxamidov Quvonchbek Yangiboy o'g'li

Chirchiq davlat pedagogika universiteti

“Tasviriy san'at va dizayn” kafedrasini o'qituvchisi

Annotatsiya:

Tasviriy san'at talabalarining kasbiy yo'naltirilishi ularning kelajakdagi professional faoliyatlariga tayyorgarligida muhim rol o'ynaydi. San'at va texnologiyalar tez o'zgarayotgan sharoitida nafaqat badiiy ko'nikmalarni rivojlantirish, balki bitiruvchilarga ochiladigan professional imkoniyatlar to'g'risida tushuncha shakllantirish ham muhimdir. Ushbu maqolada ta'lim muassasalarida qo'llanilayotgan asosiy kasbiy yo'naltirish usullari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: *tendensiyalar, texnologiyalar, interaktiv, san'at, qobiliyat, trening.*

Abstract:

The professional orientation of students in fine arts plays an important role in preparing them for future professional activities. In the rapidly changing conditions of art and technology, it is important not only to develop artistic skills, but also to develop an understanding of the professional opportunities open up to graduates. This article examines the main professional guidance methods used in educational institutions.

Keywords: *trends, technologies, interactive, art, skills, training.*

Kasbiy yo'naltirishning nazariy jihatlari.

Kasbiy yo'naltirish talabalarni ishga joylashish imkoniyatlari, kasbga bo'lgan talablar va karera o'sish yo'llari haqida xabardor qilish jarayonini o'z ichiga oladi. Talabalarining individual qobiliyatlari va qiziqishlarini tushunish muhim jihat bo'lib, bu ularga professional yo'lni tanlashda yanada ongli yondashishga yordam beradi.

1.1. Kasbiy yo'naltirishning ahamiyati

Kasbiy yo'naltirish quyidagilarga yordam beradi:

- Kasb haqida aniq tasavvur shakllantirish.
- Tanqidiy fikrlashni rivojlantirish.
- O'qishga bo'lgan motivatsiyani oshirish.
- Haqiqiy mehnat sharoitlariga tayyorgarlik ko'rish.

2. Kasbiy yo'naltirish usullari

2.1. Shaxsiy maslahatlar

Tasviriy san'at sohasidagi o'qituvchilar va mutaxassislar bilan shaxsiy maslahatlar talabalar uchun ixtisoslashuv va karera yo'lini tanlash bo'yicha shaxsiy tavsiyalar olish imkonini beradi.

2.2. Ustaxona va amaliy mashg'ulotlar

Taklif qilingan rassomlar va dizaynerlar bilan ustaxonalar tashkil etish talabalar uchun amaliy tajriba olish va kasbning turli jihatlari bilan tanishish imkonini beradi. Bu, shuningdek, tarmoq yaratish imkoniyatlarini ham taqdim etadi.

2.3. Ekskursiyalar va stajirovkalar

San'at galereyalari, ko'rgazmalar, studiyalar va ijodiy ustaxonalarni ziyorat qilish talabalariga mutaxassislarining haqiqiy ish sharoitlarini ko'rish va nazariy bilimlarning amaliy qo'llanilishi qandayligini tushunishga yordam beradi.

2.4. Psixologik testlar va kasbiy yo'naltirish dasturlari

Qobiliyat va qiziqishlarni aniqlash uchun testlardan foydalanish talabalariga o'z kuchli tomonlarini yaxshiroq tushunishga va tasviriy san'atda mos keladigan yo'nalishni tanlashga yordam beradi.

2.5. Loyihaviy faoliyat

Hamkorlikdagi loyihalarda, ko'rgazmalarda va tanlovlarda ishtirok etish jamoaviy ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi, shuningdek, talabalar o'z ishlarini keng auditoriyaga namoyish qilish imkoniyatiga ega bo'lishadi.

3. Muvaffaqiyatli amaliyot misollari

Bir qator ta'lim muassasalarida turli kasbiy yo'naltirish usullari muvaffaqiyatli qo'llanilmoqda. Masalan, San'at akademiyasida muvaffaqiyatli bitiruvchilar bilan muntazam uchrashuvlar o'tkazilib, ular o'z tajribalari bilan o'rtoqlashib, ishga joylashish bo'yicha maslahatlar berishadi.

Tasviriy san'at yo'nalishidagi talabalarni kasbiy faoliyatga yo'naltirish — bu o'quv jarayonining muhim qismi bo'lib, u talabalarning san'at sohasidagi malakalarini rivojlantirishga va ularni bozor talabalariga moslashtirishga xizmat qiladi. Ushbu jarayon bir necha jihatdan ahamiyatga ega:

1. Kasbiy ko'nikmalarni rivojlantirish. Talabalarni kasbiy faoliyatga yo'naltirish ularning ijodiy va texnik ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. San'atga oid turli uslublar, materiallar va texnikalar bilan tanishish orqali talabalar o'z iste'dodlarini shakllantiradi.

2. Haqiqiy tajriba orttirish. Kasbiy faoliyatga yo'naltirish orqali talabalar amaliy tajriba orttiradilar. Ular ko'rgazmalar, loyihalar yoki san'at dasturlarida ishtirok etishlari mumkin, bu esa ularning kasbiy muhitda faoliyat yuritishiga tayyorlanishiga yordam beradi.

3. Ijodiy fikrlashni rivojlantirish. Kasbiy faoliyat talabalarni ijodiy fikrlash va innovatsion yondashuvlarni o'rganishga undaydi. Talabalar turli vazifalarni hal qilishda yangi g'oyalarni ishlab chiqish va amalga oshirishni o'rganadilar.

4. Tarmoq yaratish. Talabalarni kasbiy faoliyatga yo'naltirish jarayonida ular san'at sohasidagi mutaxassislar bilan muloqot qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa professional tarmoqni shakllantirishga yordam beradi va kelajakdagi ish topishda foydali bo'ladi.

5. Bozor talabalariga moslashish. Talabalarni kasbiy faoliyatga yo'naltirish ularni san'at bozoridagi o'zgarishlar va tendensiyalar bilan tanishtiradi. Bu, o'z navbatida, talabalarni o'z ishlarini mos ravishda rejalashtirishga va yangi imkoniyatlarni izlashga undaydi.

6. O'z-o'zini ifoda etish. Kasbiy faoliyatga yo'naltirish talabalar uchun o'zlarini ifoda etishning muhim vositasi hisoblanadi. Ular o'z g'oyalari va his-tuyg'ularini san'at orqali namoyish etish imkoniyatiga ega bo'ladilar, bu esa ularning shaxsiy va professional rivojlanishiga yordam beradi.

Tasviriy san'at yo'nalishidagi talabalarni kasbiy faoliyatga yo'naltirish, nafaqat ularning ijodiy va texnik ko'nikmalarini rivojlantirishga, balki ularni zamonaviy san'at muhitida muvaffaqiyatli faoliyat yuritish uchun tayyorlashga ham xizmat qiladi. Bu jarayon talabalarning kelajakdagi professional hayotida muvaffaqiyatli bo'lishlariga katta ta'sir ko'rsatadi.

Tasviriy san'at yo'nalishi talabalarining kasbiy yo'naltirish usullari ularning kelajakdagi faoliyatlariga tayyorgarlikda muhim rol o'ynaydi. Nazariy bilimlarni amaliy tajribalar bilan birlashtirish bitiruvchilarning mehnat bozorida muvaffaqiyatli moslashuvi uchun sharoit yaratadi. Zamonaviy chaqiriqlarga javob berish uchun kasbiy yo'naltirish usullari va yondashuvlarini doimiy ravishda yangilash zarurati tobora dolzarb bo'lmoqda.

Tasviriy san'at yo'nalishi talabalarining kasbiy faoliyatga yo'naltirilishi jarayonida turli usullarni qo'llash zarur. Bu usullar talabalarni nafaqat nazariy bilimlar bilan, balki amaliy tajribalar bilan ham ta'minlaydi. Quyida ushbu yo'naltirish jarayonida qo'llaniladigan asosiy usullar keltirilgan:

1. Amaliy loyihalar. Talabalar o'z ijodiy imkoniyatlarini ko'rsatishlari va amaliy tajriba orttirishlari uchun turli loyihalarda ishtirok etishlari mumkin. Masalan, ko'rgazmalar, murakkab san'at ishlari yoki jamoaviy loyihalar orqali o'z ko'nikmalarini sinab ko'rish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

2. Mentorlik va ustozlik. Tajribali san'atkorlar yoki ustozlar bilan mentorlik aloqalari o'rnatish talabalar uchun katta foyda keltiradi. Ustozlar o'z bilim va tajribalarini bo'lishish orqali talabalarni yo'naltirishi va ularga qiyin vaziyatlarda yordam berishi mumkin.

3. Ustaxonalar va treninglar. Ijodiy ustaxonalar va treninglar talabalarga yangi texnikalar va uslublarni o'rganish imkoniyatini beradi. Bu usullar orqali talabalar o'z ko'nikmalarini rivojlantirishlari va yangi g'oyalarni sinab ko'rishlari mumkin.

4. Tadbirlar va ko'rgazmalar. Talabalar o'z ishlarini ko'rsatishlari uchun turli san'at tadbirlarida va ko'rgazmalarda ishtirok etishlari mumkin. Bu ular uchun professional tarmoq yaratish va ijodiy salohiyatlarini namoyish etish imkoniyatini beradi.

5. Kurslar va seminarlar. O'z sohasida yangi bilimlarni o'rganish uchun turli kurslar va seminarlar tashkil etish muhimdir. Ushbu tadbirlar talabalarni yangi tendensiyalar, texnologiyalar va san'at yo'nalishlari bilan tanishtirishga yordam beradi.

6. Praktika va ish tajribasi. Talabalarni san'at institutlari, studiyalar yoki kompaniyalarda amaliyot o'tkazishga yo'naltirish ularning ish jarayonini yaxshiroq tushunishlariga va real muhitda ishlash tajribasini orttirishlariga yordam beradi.

7. Interaktiv o'qitish. Interaktiv o'qitish usullari, masalan, guruh muhokamalari, ijodiy brainstorminglar va tahlil qilish orqali talabalar o'z fikrlarini ifoda etish, tanqidiy fikrlash va ijodiy yechimlar ishlab chiqishda rivojlanishlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Абдухамидов, К. Я. (2022). Талабаларнинг ижодий қобилиятларини ривожлантириш, эстетик маданиятини шакллантириш. *Journal of innovations in scientific and educational research*, 5(4), 74-76.

2. Султанов Х.Э., Марасулова И.М., Абдухамидов Қ.Я., Алимова Н.Ш. Кластер ёндашувидаги «арт-терапия» таълими - фанлар интеграциясини амалга ошириш омили // «Yangi o'zbekistonda pedagogik ta'lim innovatsion klasterini rivojlantirish istiqbollari» mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari /may 1-qism CHIRCHIQ – 2022. 606-612 б.

3. Abduxamidov Q.Y. Berdiyev N.O. Badiiy kulolchilikning tarixiy rivojlanishi va taraqqiyoti // *Proceedings of International Conference on Educational Discoveries and Humanities 1 February, 2023* ISSN: 2835-3196 pages 18-21

4. Имоматова, У. (2023, December). Ўқувчиларнинг таълим ва тарбиясида тасвирий санъат ўқитувчисининг аҳамияти. In *International scientific and practical conference on the topic: "Priority areas for ensuring the continuity of fine art education: problems and solutions"* (Vol. 1, No. 01).

5. Хайтбой Эралиевич Султанов Кластер ёндашуви орқали тасвирий санъат таълимида назария ва амалиёт уйғунлигини таъминлаш имкониятлари // *San'atshunoslikning dolzarb masalalari: muammo va yechimlar // Respublika ilmiy-nazariy konferensiya to'plami / 2024 I tom T: -O'zDSMI 100-110b*

6. Berdiyev Doston Abduvoitovich. (2024). Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida badiiy studiyalarni tashkil etishning ahamiyati. *Iqro indexing*, 10(1), 177-181.

7. Султанов Хайтбой Эралиевич Кластер ёндашуви воситасида талабаларнинг ижодкорлик кўникмаларини тарбиялаш // *касб-хунар таълими журнали/ №4, 2022/12, 85-89;*

8. Мирсоатова Лайло Ўткировна. (2023). Интеграция Средств Компьютерной Графики В Образовательные Стандарты И Курсы Развития Навыков Самостоятельного Обучения. Diversity Research: Journal of Analysis and Trends, 1(8), 72–76.

9. X Э Султанов. (2023). Талабалар фаоллаштиришда халқаро ҳамкорликни ривожлантиришнинг таъсири. PEDAGOGS jurnali 34 (3), 73-78.;

10. Bozorov Farhod Toyir o'g'li Ijodiy to'garaklar orqali talaba-yoshlardagi tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish texnologiyalari (tasviriy san'at) // Journal of new century innovations. – 2023. – Т. 27. – №. 4. – С. 113-117.

11. Toyir o'g'li, B. F. (2024). Совершенствование современных методик преподавания изобразительного искусства в формировании творческих компетенций студентов. Международный междисциплинарный журнал по исследованиям и разработкам, 11(06).

ONA TILI DARSLARIDA QO'LLANILADIGAN TA'LIM METODLARI TASNIFI

Zokirov Javohir G'aybullo o'g'li

Termiz Iqtisodiyot va servis universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya:

Ushbu maqolada ona tili darslarida qo'llaniladigan ta'lim metodlari tizimli ravishda tahlil qilinadi va tasniflanadi. Ta'lim metodlarining o'quvchilarning til kompetensiyasini rivojlantirishga ta'siri, ulardan samarali foydalanish yo'llari hamda zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida sinf xonasida qo'llanilishi tahlil qilinadi. Maqolada traditsion, interfaol va innovatsion metodlarning qiyosiy tahlili, ularning afzalliklari va kamchiliklari muhokama qilinadi. Shuningdek, ona tili ta'limida o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirish va mustaqil fikrlash qobiliyatini oshirishda metodlarning tutgan o'rni yoritiladi. Maqolaning asosiy maqsadi - ona tili ta'limida metodlar tasnifi orqali o'qituvchilarga samarali usullarni tanlashda amaliy ko'rsatmalar berishdir.

Kalit so'zlar: *ona tili darslari, ta'lim metodlari, traditsion metodlar, interfaol metodlar, innovatsion metodlar, til kompetensiyasi, ijodiy tafakkur, pedagogik yondashuvlar, o'quv jarayoni, mustaqil fikrlash.*

Annotation:

This article systematically analyzes and classifies the teaching methods used in native language lessons. It examines the impact of educational methods on developing students' language competence, effective usage strategies, and their application in the classroom based on modern pedagogical approaches. The article presents a comparative analysis of traditional, interactive, and innovative methods, discussing their advantages and disadvantages. Additionally, the role of these methods in enhancing students' creative thinking and independent reasoning in native language education is highlighted. The main goal of the article is to provide practical guidance for teachers in selecting effective methods through the classification of teaching methods in native language education.

Key words: *mother tongue lessons, educational methods, traditional methods, interactive methods, innovative methods, language competence, creative thinking, pedagogical approaches, educational process, independent thinking.*

Kirish. Ona tili ta'limi o'quvchilarning til kompetensiyasini rivojlantirishda asosiy rol o'ynaydi. Bu jarayonni samarali tashkil etish uchun o'qituvchi ta'lim metodlarini to'g'ri tanlashi va ularni sinf xonasida qo'llashda zamonaviy pedagogik yondashuvlardan foydalana olishi lozim. Ta'lim metodlarining to'g'ri tanlovi o'quvchilarning nafaqat grammatik bilimlarini mustahkamlashga, balki ularning muloqot qobiliyatlarini, ijodiy tafakkurini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Bugungi kunda traditsion metodlar bilan bir qatorda interfaol va innovatsion metodlardan samarali foydalanish zaruriyati tobora ortib bormoqda. Ushbu maqolada ona tili darslarida qo'llaniladigan ta'lim metodlarining tasnifi va ularning o'quv jarayonidagi roli ko'rib chiqiladi. Maqolaning asosiy maqsadi — metodlarning turlari, ularning afzalliklari va